

**XORAZM VILOYATIDA UY-JOY QURILISHI RIVOJI VA AHOLINI UY-JOY
BILAN TA'MINLASH DARAJASINING STATISTIK TAHLILI.**

Otajonov Tohirjon Xo'janazar o'g'li

Abu Rayhon Beruniy nomidagi

Urganch davlat universiteti mustaqil izlanuvchisi

E-mail:otajonovtohirjon68@gmail.com

Annotatsiya

Ushbu thesisda Xorazm viloyatida uy-joy qurilishi rivojlanishining asosiy tendensiyalari, uy-joy fondi holati hamda aholining uy-joy bilan ta'minlanganlik darajasi statistik usullar yordamida kompleks tahlil qilinadi. Uy-joy qurilishining ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyati, statistik ko'rsatkichlari, hajmining dinamikasi, uy-joy fondining tarkibi va hududiy taqsimoti, aholi jon boshiga to'g'ri keladigan uy-joy maydoni, ta'minlanishdagi muammolar va istiqbollar, rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillar, statistik prognozlash hamda yaxshilash bo'yicha takliflar tahlil qilingan.

kalit so'zlar

uy-joy qurilishi, statistik tahlil, Xorazm viloyati, uy-joy fondi, ta'minlanganlik darajasi, dinamika, prognozlash, investitsiyalar.

Аннотация

В данной диссертации комплексно анализируются основные тенденции развития жилищного строительства в Хорезмской области, состояние жилищного фонда и уровень обеспечения населения жильем с помощью статистических методов. Проанализированы социально-экономическое значение жилищного строительства, статистические показатели, динамика объема, состав и территориальное распределение жилищного фонда, площадь жилья на душу населения, проблемы и перспективы обеспечения, факторы, влияющие на развитие, статистическое прогнозирование и предложения по улучшению.

ключевые слова

жилищное строительство, статистический анализ, Хорезмская область, жилищный фонд, уровень обеспечения, динамика, прогнозирование, инвестиции.

Annotation

This thesis comprehensively analyzes the main trends in the development of housing construction in the Khorezm region, the state of the housing fund, and the level of housing provision for the population using statistical methods. The socio-economic significance of housing construction, statistical indicators, volume dynamics, composition and territorial distribution of the housing fund, housing area per capita,

problems and prospects of provision, factors influencing development, statistical forecasting, and suggestions for improvement are analyzed.

Keywords

housing construction, statistical analysis, Khorezm region, housing fund, provision level, dynamics, forecasting, investments.

KIRISH

Uy-joy bilan ta'minlanganlik darajasi aholining turmush sifati va ijtimoiy barqarorlikni belgilovchi asosiy omillardan biri hisoblanadi. Uy-joy qurilishi sohasi esa hududiy iqtisodiy rivojlanish, investitsion faollik va bandlik darajasiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. O'zbekiston Respublikasida mustaqillik yillarida, ayniqsa so'nggi davrlarda uy-joy qurilishini jadallashtirish, aholining turar-joy sharoitlarini yaxshilash davlat siyosatining ustuvor yo'nalishiga aylandi. Xorazm viloyati o'zining demografik xususiyatlari, aholi zichligi va hududiy tuzilmasi bilan ajralib turadi. Viloyatda aholi sonining o'sishi, urbanizatsiya jarayonlarining kuchayishi hamda ichki migratsiya uy-joyga bo'lgan talabni sezilarli oshirmoqda. Shu sababli hududda uy-joy qurilishi hajmi, uy-joy fondining kengayishi va aholining uy-joy bilan ta'minlanish darajasini statistik jihatdan tahlil qilish dolzarb ilmiy-amaliy ahamiyatga ega. Mazkur thesisda Xorazm viloyatida uy-joy qurilishi rivojlanishining asosiy tendensiyalari, uy-joy fondi holati hamda aholining uy-joy bilan ta'minlanganlik darajasi statistik usullar yordamida kompleks tahlil qilinadi.

Uy-joy qurilishining nazariy asoslari va statistik ko'rsatkichlari. Uy-joy qurilishining ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyati. Uy-joy qurilishi aholining yashash sharoitlarini yaxshilash bilan bir qatorda, iqtisodiyotning ko'plab tarmoqlari rivojiga turtki beradi. Qurilish materiallari sanoati, transport, xizmatlar sohasi va moliya sektori uy-joy qurilishi bilan uzviy bog'liqdir. Uy-joy qurilishiga yo'naltirilgan investitsiyalar iqtisodiy faollikni oshirib, yangi ish o'rinlari yaratilishiga xizmat qiladi. Aholini uy-joy bilan ta'minlash darajasi ijtimoiy tenglik, demografik barqarorlik va hududiy rivojlanish ko'rsatkichlarini belgilovchi muhim omil hisoblanadi. Shu bois davlat tomonidan uy-joy qurilishini qo'llab-quvvatlash mexanizmlari ishlab chiqiladi.

Uy-joy qurilishi statistik ko'rsatkichlari tizimi. Uy-joy qurilishini statistik jihatdan tahlil qilishda quyidagi asosiy ko'rsatkichlardan foydalaniladi:

1. qurilgan uy-joylarning umumiy maydoni (ming kv.m);
2. foydalanishga topshirilgan turar-joylar soni;
3. uy-joy fondining umumiy hajmi;
4. aholi jon boshiga to'g'ri keladigan uy-joy maydoni;
5. shahar va qishloq hududlari bo'yicha uy-joy taqsimoti.

Mazkur ko'rsatkichlar dinamik qatorlar asosida tahlil qilinib, hududiy solishtirish imkonini beradi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Uy-joy qurilishini statistik jihatdan tahlil qilishda quyidagi asosiy ko'rsatkichlardan foydalaniladi. Mazkur ko'rsatkichlar dinamik qatorlar asosida tahlil qilinib, hududiy solishtirish imkonini beradi. Statistik prognozlash usullari asosida Xorazm viloyatida uy-joy qurilishi hajmining kelgusi yillardagi rivojlanish istiqbollari baholandi. Dinamik qatorlar tahlili natijalariga ko'ra, mavjud tendensiyalar saqlanib qolgan taqdirda, uy-joy qurilishi hajmi o'sishda davom etishi kutilmoqda. Bu esa aholining uy-joy bilan ta'minlanish darajasini yanada yaxshilash imkonini beradi. Statistik tahlil va prognoz natijalariga asoslanib quyidagi takliflar ishlab chiqildi.

NATIJALAR VA MUHOKAMA

Uy-joy qurilishi hajmining dinamikasi. Xorazm viloyatida so'nggi yillarda uy-joy qurilishi hajmi barqaror o'sish tendensiyasiga ega. Yillik statistik ma'lumotlar shuni ko'rsatadiki, yangi qurilgan uy-joylarning umumiy maydoni yil sayin oshib bormoqda. Bu holat davlat dasturlari, ipoteka kreditlash tizimi va xususiy sektor faolligi bilan izohlanadi. Uy-joy qurilishi hajmining o'sishi viloyatda aholi ehtiyojlarini qondirish bilan birga, hududiy infratuzilmaning rivojlanishiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda.

Uy-joy fondining tarkibi va hududiy taqsimoti. Viloyat uy-joy fondining asosiy qismini yakka tartibdagi uy-joylar tashkil etadi. Biroq so'nggi yillarda ko'p qavatli uy-joylar ulushining oshishi kuzatilmoqda. Bu urbanizatsiya jarayonlarining jadallashuvi va shahar aholisining ko'payishi bilan bog'liq. Hududiy tahlil shuni ko'rsatadiki, shahar hududlarida uy-joy bilan ta'minlanganlik darajasi qishloq hududlariga nisbatan yuqoriroq.

Aholi jon boshiga to'g'ri keladigan uy-joy maydoni. Aholi jon boshiga to'g'ri keladigan uy-joy maydoni uy-joy bilan ta'minlanganlik darajasini ifodalovchi asosiy ko'rsatkich hisoblanadi. Xorazm viloyati bo'yicha mazkur ko'rsatkich ijobiy o'sish tendensiyasiga ega.

Uy-joy bilan ta'minlanishdagi muammolar va istiqbollar. Statistik tahlil natijalari uy-joy bilan ta'minlashda hududlararo nomutanosibliklar mavjudligini ko'rsatadi. Kelgusida arzon uy-joy dasturlarini kengaytirish va infratuzilmani rivojlantirish muhim vazifa bo'lib qolmoqda.

Uy-joy qurilishi rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillar. Xorazm viloyatida uy-joy qurilishi rivojiga bir qator ijtimoiy-iqtisodiy omillar ta'sir ko'rsatadi. Jumladan, aholi sonining tabiiy o'sishi, urbanizatsiya jarayonlari, aholi daromadlari darajasining oshishi, davlat investitsiya dasturlari hamda ipoteka kreditlash mexanizmlarining joriy etilishi muhim ahamiyatga ega. Ushbu omillar uy-joyga bo'lgan talabni shakllantiradi va qurilish hajmlarining kengayishiga sabab bo'ladi. Shuningdek, qurilish materiallari narxlarining o'zgarishi, infratuzilma rivojlanish darajasi va hududning tabiiy-geografik xususiyatlari ham uy-joy qurilishi sur'atlariga bevosita ta'sir ko'rsatadi.

Uy-joy qurilishi bo'yicha statistik prognozlash. Statistik prognozlash usullari asosida Xorazm viloyatida uy-joy qurilishi hajmining kelgusi yillardagi rivojlanish istiqbollari baholandi. Dinamik qatorlar tahlili natijalariga ko'ra, mavjud tendensiyalar saqlanib qolgan taqdirda, uy-joy qurilishi hajmi o'sishda davom etishi kutilmoqda. Bu esa aholining uy-joy bilan ta'minlanish darajasini yanada yaxshilash imkonini beradi.

Uy-joy bilan ta'minlashni yaxshilash bo'yicha takliflar. Statistik tahlil va prognoz natijalariga asoslanib quyidagi takliflar ishlab chiqildi: • arzon uy-joy dasturlarini hududlar kesimida kengaytirish; • qishloq joylarda uy-joy qurilishini rag'batlantirish; • ipoteka kreditlash shartlarini yanada qulaylashtirish; • qurilish sohasiga xususiy investitsiyalarni jalb qilish.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari Xorazm viloyatida uy-joy qurilishi barqaror rivojlanayotganini ko'rsatdi. Aholining uy-joy bilan ta'minlanish darajasini yanada oshirish uchun davlat va xususiy sektor hamkorligini kuchaytirish maqsadga muvofiqdir.

Mazkur tadqiqotda Xorazm viloyatida uy-joy qurilishi rivoji va aholining uy-joy bilan ta'minlanish darajasi statistik usullar asosida har tomonlama tahlil qilindi. Tadqiqot natijalari viloyatda uy-joy qurilishi barqaror rivojlanayotganini ko'rsatdi. Shu bilan birga, hududlararo tafovutlarni kamaytirish va aholini uy-joy bilan ta'minlash darajasini yanada oshirish dolzarb vazifa bo'lib qolmoqda.

ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi ma'lumotlari.
2. Uy-joy qurilishi iqtisodiyoti bo'yicha ilmiy adabiyotlar.
3. O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi. Statistik to'plamlar.
4. O'zbekiston Respublikasi Qurilish vazirligi ma'lumotlari.
5. Uy-joy iqtisodiyoti va hududiy rivojlanish bo'yicha ilmiy maqolalar.